

Notitie riolering

(Commissie BBV, november 2014)

Famo-bijeenkomst
kostenonderbouwing rioolheffing

- Het per 25 juni 2013 gewijzigde BBV
- Uitspraken in de rechtspraak ten aanzien van riolering
- Veel vragen vanuit de praktijk
- Aanpassing van de notitie riolering uit 2009
- Van toepassing vanaf jaarrekening 2014

Inleiding van de notitie Riolering:

Voor alle duidelijkheid wordt onder de aandacht gebracht dat de doelgroep van deze notitie de (BBV)vakspecialisten “riolering” zijn. Er wordt bij de lezer dus een relatief hoge voorkennis van zaken verondersteld.

- Voor veel klanten lastige materie
- Risico dat de notitie niet wordt gevolgd in jaarrekening 2014
- Notitie bestaat uit Stellige uitspraken (SU) en aanbevelingen
- Daarnaast veel toelichting en algemene uitleg

Onder andere:

Was	Wordt
Artikel 35 1. In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen: a. investeringen met een economisch nut; b. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.	Artikel 35 1. In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen: a. investeringen met een economisch nut; <u>b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;</u> c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

- Ingaande de jaarrekening 2014
- Dit geldt ook voor al geactiveerde bedragen
- Ook andere investeringen samenhangend met heffingen en rechten (bijvoorbeeld afvalinzameling huishoudelijk afval en begraafplaatsen)
- Uitbreidingsinvesteringen mogen worden 'gedekt' door opbrengsten uit de verkoop van kavels grond.
- 'Sparen' uit eigen middelen van de gemeente voor uitbreidingsinvesteringen mag (leidt tot een bestemmingsreserve dekking kapitaallasten riolering)
- Vervangingsinvesteringen activeren mag; mits oude (vervangen) riolering geheel afgeschreven.

Onder andere:

Was	Wordt
Artikel 44 1. Voorzieningen worden gevormd wegens: a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten; b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten; c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren; 2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b. 3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	Artikel 44 1. Voorzieningen worden gevormd wegens: a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten; b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten; c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren; <u>d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.</u> 2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b. 3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

- Ingaande de jaarrekening 2014
- Ook voorzieningen samenhangend met andere heffingen en rechten (bijvoorbeeld afvalinzameling huishoudelijk afval en begraafplaatsen)

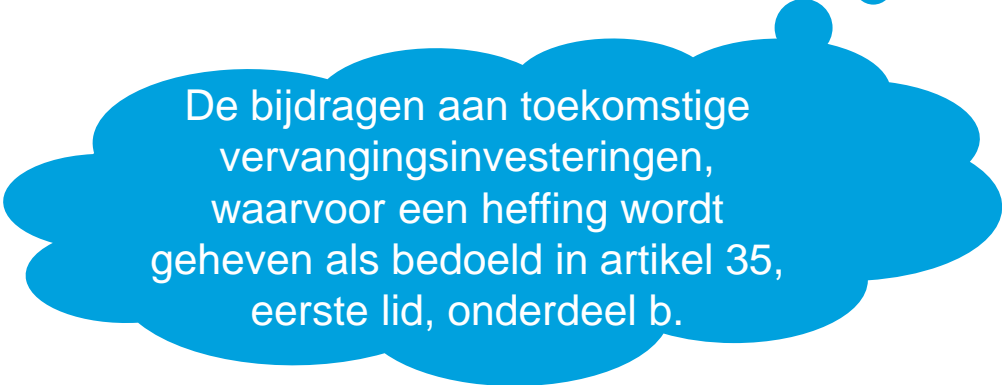
- Sparen voor egaliseren pieken in groot onderhoud:
  - Ja: Voorziening groot onderhoud (art 44 lid c)
  - Nee: Ramen in de jaarlijkse exploitatiebegroting

- Sparen voor vervanging riolering door middel van hogere heffing/recht:
  - Ja: Voorziening vervanging riolering (art 44 lid d)
  - Nee: Activeren en afschrijven (mits vervangen riolering geheel afgeschreven)

- Sparen voor uitbreiding van riolering:
  - Ja: Uitsluitend uit eigen middelen (bestemmingsreserve dekking kapitaallasten)
  - Nee: Activeren en afschrijven of dekken uit opbrengsten verkoop gronden

- Sparen voor vervanging riolering uit eigen middelen:
  - Ja: Activeren en afschrijven (mits vervangen riolering geheel afgeschreven)

- Achterstand/vertraging bij uitvoering groot onderhoud, vervanging en/of uitbreiding van riolering waardoor lagere kapitaallasten dan begroot:
  - Ja: Opnemen in de voorziening middelen derden (art. 44 lid 2)

- Voordelen op het product riolering door efficiency- of bij aanbesteding:
  - Ja: Resultaat of toevoegen aan een bestemmingsreserve

Uit oogpunt van transparantie en ten behoeve van de periodieke bijstelling van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is van belang dat de voorziening onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) resp. vervanging (artikel 44, lid 1d BBV) in de begroting en in de jaarrekening zodanig wordt toegelicht dat de relatie is te leggen met het GRP en inzicht kan worden geboden in het onderscheid onderhoud c.q. spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Kan de gemeente dat?
Heeft de gemeente al een
GRP?

De gemeente brengt in mindering op de boekwaarde van de vervangingsinvesteringen de spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen bijeen gespaard in de voorziening 44, lid 1d BBV.

De bijdragen aan toekomstige
vervangingsinvesteringen,
waarvoor een heffing wordt
geheven als bedoeld in artikel 35,
eerste lid, onderdeel b.

- Indien de voorziening onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) onvoldoende is onderbouwd in het GRP, komen deze gelden niet in een reserve maar in de voorziening riolering ex. artikel 44, lid 2 BBV.
- Dit geldt ook voor opgehaalde gelden die per balansdatum nog niet zijn besteed door later investeren en uitvoeren dan voorzien.
- Deze voorziening ex. artikel 44, lid 2 BBV kan uit praktisch oogpunt worden samengevoegd met die van artikel 44, lid 1d, want beide betreffen specifiek voor riolering geheven bedragen. Maar administratief moet het onderscheid wel worden bijgehouden omdat de afwikkeling verschillend is namelijk een directe balansmutatie voor de vervangingsinvesteringen en een afboeking op de onderhoudsvoorziening voor het onderhoud.

44 lid 1c: onderhoudsvoorziening

44 lid 1d: bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen

44 lid 2 : van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Opgehaalde gelden die per balansdatum nog niet zijn besteed door later investeren en uitvoeren dan voorzien: uitgestelde investeringen.

De kapitaallasten daarvan (verschil raming werkelijk) komt in een voorziening, feitelijk is dit een deel van de rioolheffing.

Reden: kostendekkendheid op basis van begroting, dit moeten reële ramingen zijn. Niet uitgevoerde investeringen mogen geen onderdeel van het tarief zijn.

Artikel 44 lid

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:

.....

c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onderdeel b.

2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

- Onderbouwde voorziening groot onderhoud.
- Indien onvoldoende onderbouwd dan voorziening art. 44.2
- Niet toegestaan bij componentenregeling!

- In mindering op boekwaarde MVA
- Kan samengevoegd worden met 44.2
- Directe balansmutatie
- Niet toegestaan bij componentenregeling

- Onvoldoende onderbouwde onderhoudsvoorziening
- Opgehaalde gelden voor niet gedane investeringen/groot onderhoud

- De commissie BBV doet de aanbeveling om –als een gemeente een riooltarief hanteert- de gerealiseerde efficiencyresultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve ‘riolering’ en doet de aanbeveling de kaders ervoor vast te leggen in de verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.
- De commissie BBV doet de aanbeveling om de huidige bestemmingsreserve riolering per ultimo 2014 via een directe balansmutatie om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening(en), op basis van de oorzaak waardoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd.
- Dit betekent dat in 2014 wordt gehandeld zoals voorheen (alles naar reserve) en per balansdatum de voorziening wordt bepaald:
  - overwegend gevormd uit ...
  - exactere berekening is toegestaan

Per ultimo: want de gemeente kon deze notitie niet meer verwerken in de begroting

- Niet verplicht, tenzij door de raad besloten
- Per ultimo 2014 via een directe balansmutatie omzetten naar de van toepassing zijnde voorziening(en), op basis van de oorzaak waardoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd.
- Bevat efficiencyresultaten
- Bevat **niet** de niet-onderbouwde onderhoudsvoorziening

Rubricering materiele vaste activa:

- van “Investeringen met een economisch nut” naar “investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven”
- Dit geldt voor investeringen stedelijk afvalwater, hemelwater, grondwater
- Nieuwe en bestaande activa

In mindering op de boekwaarde:

de spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen in de voorziening 44, lid 1d BBV komen in mindering op de boekwaarde van de vervangingsinvesteringen

Voorzieningen riolering:

- a. Onderbouwde onderhoudsvoorziening groot onderhoud onder de passiva (44 1c)
- b. Voorziening wegens opgehaalde gelden voor niet bestede investeringen
- c. Voorziening wegens niet gedane investeringen / niet onderbouwd onderhoud
- d. Deze (b en c) kunnen ook worden samengevoegd maar administratief niet
- e. En komen in mindering op boekwaarde
- f. Verwerking van b via directe balansmutatie

Bestemmingsreserve riolering

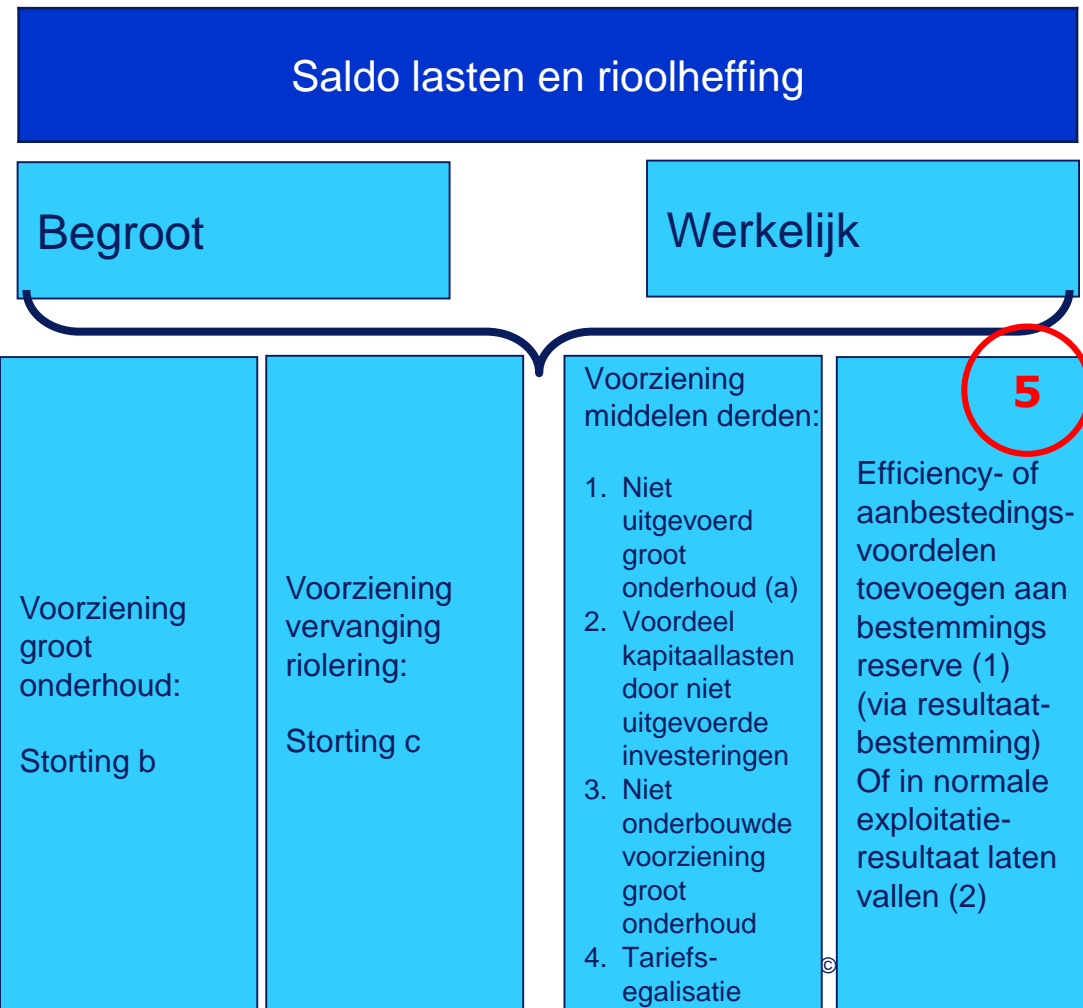
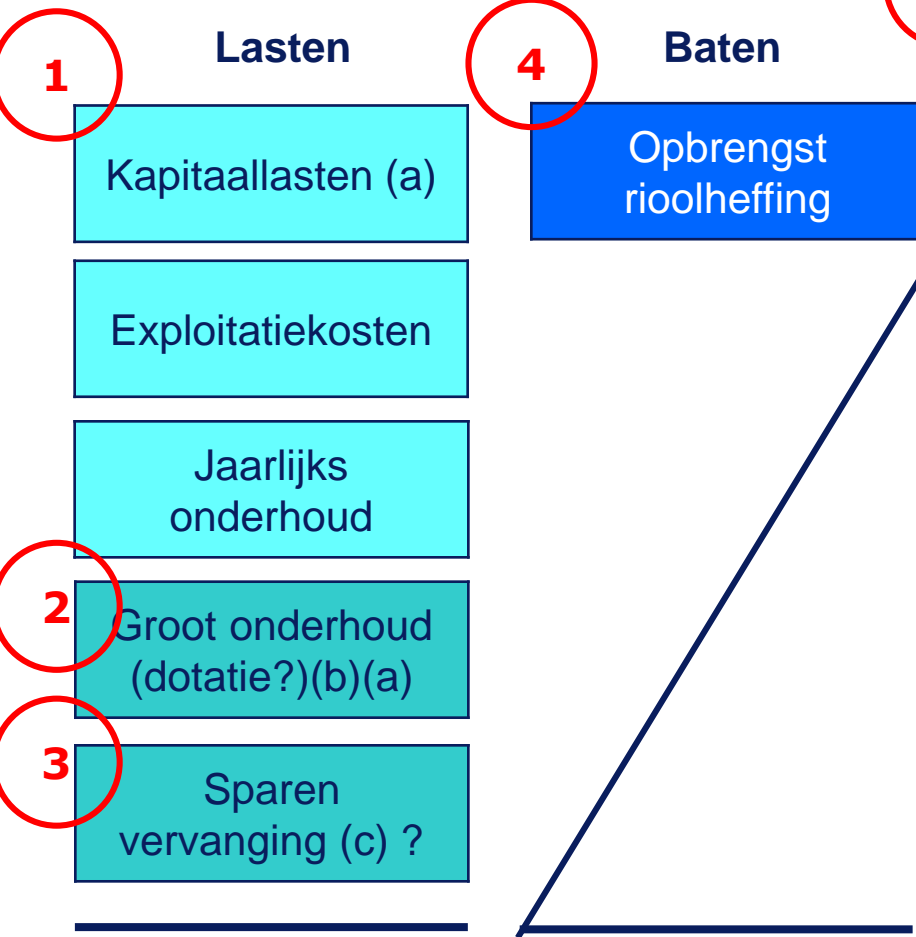
- Van de huidige bestemmingsreserve riolering moet de herkomst onderzocht worden
- En eventueel geheel of deels worden overgebracht naar de voorziening(en).
- Per ultimo 2014 via een directe balansmutatie.
- Dit vereist een toelichting in de jaarrekening

Toelichting in de jaarrekening (dus niet in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)

De voorziening onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) en voorziening vervanging (artikel 44, lid 1d BBV) moeten in de jaarrekening zodanig wordt toegelicht dat de relatie is te leggen met het GRP en inzicht kan worden geboden in het onderscheid onderhoud c.q spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Toelichting op de stelselwijziging

= keuzes

6

Sparen uit eigen middelen door storting in een bestemmingsreserve

Geen rioolheffing in de gemeente	• Mogelijkheid van bestemmingsreserve voor kapitaallasten toekomstige investeringen • Mogelijkheid voorziening groot-onderhoud riolering
Wel rioolheffing in de gemeente	• Mogelijkheid voorziening groot-onderhoud riolering (artikel 44, 1c). • Mogelijke verplichting tot een voorziening voor bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen (artikel 44, 1d)
Investeringen in het riool	• Investering met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (artikel 35, 1b) • Activeren • Afschrijven
Vervangingsinvestering met een spaarbedrag in het riooltarief	• Investering met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (artikel 35 1b) • Spaarbedrag in mindering brengen op investering • Restbedrag afschrijven op basis afschrijvingstermijn financiële verordening of afboeken met later ontvangen bijdragen
Uitbreidingsinvesteringen t.l.v. grondexploitatie	• Geen activering • Geen kapitaallasten
Uitbreidingsinvesteringen niet ten laste van de grondexploitatie	• Activeren • Kapitaallasten in het tarief

o.a. mee te nemen bedragen in het riooltarief	• Bijdragen aan de voorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen • Bijdragen voor groot-onderhoud of bijdragen aan de voorziening voor toekomstig groot-onderhoud • BTW, die o.g.v. het BCF gecompenseerd kan worden • Kapitaallasten van (uitbreidings)investeringen
Vorming van een voorziening	• Door bijdrage voor toekomstig groot-onderhoud (artikel 44, 1c BBV) • Door bijdrage voor toekomstige vervangingsinvesteringen (artikel 44, 1d BBV) • Nog niet uitgevoerd werk, interne kosten en onderhoud als dit niet via artikel 44, 1c BBV verloopt. (artikel 44, 2 BBV). • In het verleden behaalde resultaten als gevolg van niet uitgevoerd werk.
Negatieve voorziening	• Niet toegestaan (activering restant vervangingsinvesteringen wel toegestaan)
Rentetoerekening aan voorziening	• Alleen toegestaan als de voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde
BTW	• De geraamde BTW op zowel goederen als diensten en investeringen mag in het riooltarief worden meegenomen.
Vorming van een reserve, zonder rioolheffing	• Bestemmingsreserve kan gevormd worden voor toekomstige investeringen
Vorming van een reserve, met rioolheffing	• Bestemmingsreserve voor gerealiseerde efficiency resultaten op de riolering
Bij toepassen componentenbenadering	• Geen voorziening voor groot-onderhoud • Geen voorziening voor toekomstige vervanging

FOR DELOITTE

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte’s more than 200,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.